

ZOMBOR ÉS VIDÉKE.

POLITIKAI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-utca 155. szám Gergurov-féle házban,
hova minden, a lap szellemi és anyagi részét illető köz-
lemények intézendők és minden díjak fizetendők.

A halmegyei nemzeti párt hivatalos kiadványa.
Megjelenik minden vasárnap és esztendőnkön.
Felolvasó szerkesztő és kiadótulajdonos:
Dr. MOLNÁR GYULA.

Előfizetési árak:
Égész évre 10 frt. — Félévre 5 frt. — Negyedévre 2 fr
50 kr. — Egy óra 85 kr.
Egyes szám ára 10 kr., a vasárnapi szám 15 kr.

Széchenyi József.

Társadalmi ünnepet ültünk f. hó 19-én, melyben nemesak városunk, — de mondhatjuk egész vármegyénk intelligentiája részt vett.

Széchenyi József kir. törvényszéki elnök jubilálta díszes állásában eltöltött 25-ik évét.

Az a negyedszázad, melyet Széchenyi József a zombori kir. törvényszék élén végigküzdött, megérdemli, hogy mértőföldjelzője legyen annak a haladásnak, melyet az igazságszolgáltatás fejlődése vármegyénkben 25 éven át tett.

Küzdelemteljes 25 esztendő volt ez.

Egy rég elavult rendszert váltotta föl a modern új gépezet, melybe nehezen lehetett beleilleszteni a régi rosz szokások kátyujába zökkent igazságszolgáltatás kerekeit.

Széchenyi József vállaira nehezedett a súlyos földadat Zomborban a modern igazságszolgáltatás intézményeit meghonosítani s felvirágoztatni.

Ez a vállalkozás egész embert igényelt s ma, midőn 25 év munkássága és sikere áll szemünk előtt, nem nehéz elfogulatlan ítéletet mondani fölötte.

Széchenyi József megállotta helyét!

Akadhatnak szigorú kiritikusai, nehezen kielégíthető bírálói, a kik a lefolyt 25 év történetében föltalálják a kevésbé fényes pontokat, s konstátálhatják a súlyos földadat teljesítése közben beállott pillanatnyi stagnációt is, de vajjon emberileg lehetséges-e nagy alkotások egymásutánjában szakadatlan sikerrel működni, a nélkül, hogy az elének tornyosuló akadályok utunkban megállíthatók?

Széchenyi József nagy műve se volt befejezhető a nélkül, hogy akadályok tornyosuljanak elé, a nélkül, hogy a rendkívüli nehézségek legyőzése egy nemét az elenyedésnek idézze elő.

Voltak olyan idők e 25 év

folyama alatt, midőn a közvélemény csüggedt szemekkel látta az intézmény súlyos, csaknem orvosolhatatlan hiányait.

De mégis mi történt?

A súlyos és orvosolhatatlanak látszó hiányok ma már egytől-egyig elenyésztek a zombori kir. törvényszék, — valamint a területén működő kir. járásbíróóságok bátran kiállják a versenyt az ország bármely hasonló bírói forumával.

Hogy e siker előírésében oroslányrésze van Széchenyinek, — senki se vitathatja el.

S mi, kik hivatva vagyunk ez alkalommal a közvéleményt tolmácsolni, örömmel regisztráljuk a legteljesebb s legszélesebb körű elismerést, mely az irányadó felső körökben épügy, mint a jogkereső nagy közönségben is egyforma igyekezettel nyilatkozott meg s a dicsőség báberával övezte a jubileáló férfiú homlokát.

Midőn ezt konstátáljuk, egyuttal azon óhajunknak is kifejezést adunk, vajha az igazságszolgáltatásnak sok ilyen lelkes és buzgó bajnoka lenne, s vajha ezen bajnokot minél tovább ott láthatnók igazságügyi intézményünk élén.

A Széchenyi-jubileum.

— 1896 évi szeptember hó 19-én —

Lélekemelő ünnepély folyt le f. hó 19-én városunkban a vármegyei palota dísztermében s mellékhelyiségeiben, melyeket e napra Széchenyi József kir. törvényszéki elnök 25 éves elnöki működése jubilaris ünnepére végett a rendező bizottság a közigazgatási hatóságától elkért.

Az ünnepélyen nemesak városunk s a kir. törvényszék területéhez tartozó kir. járásbíróóságok hivatalos egyéniségei, de részt vett azon az intelligens nagy közönség rang és pártkülönbség nélkül, s a karzatok zsúfoltság megteltek díszes s előkelő hölgyközönséggel.

Pont 10 órakor vette kezdetét az ünnepély, a midőn is a rendező bizottság elnöke Szondy Mátyas, a bírói kar doyenje bejelenté, hogy az ünnepélyre a jubilaris férfiú bizottság utján fog meghívati, melynek tagja a kir. táblai bíró ranggal felruházott Lédér kulai kir. járásbíró vezetése alatt Hettesheimer Henrik kir. törvényszéki bíró, Keszler János aljárásbíró, Frits Béla jegyző, és Sztrilich kir. telekkönyvvezető lesznek.

A bizottság elindult s csakhamar vizsztatért Széchenyi József kir. törvényszéki elnökkel, kinek kíséretében lattuk megyénk s városunk főispánját, a megyei alispánt, a közöshadsereg s honvédség tagjait, továbbá a szegedi kir. ítéltábla küldöttséget, Kanyó, Piukovits, Retel stb. táblabírákat, a különböző felekezetek papjait, stb. stb-t.

Itt volt a jubilaris testvere Szécsenyi Jenő nagyváradi kanonok is.

A jubilaris ünnepély Szondy Mátyas kir. törvényszéki elnök-helyettes, emelkedett szellemű s magvas üdvözlő beszéddel vette kezdetét, melyet egész terjedelmében itt közlünk.

Szondy Mátyas beszéde.

Nagyságos kir. törvényszéki Elnök úr!
Szeretett bíró-s hivataltársaim.

Mélyen tisztelt uraim!

Az isteni gondviselés áldást osztó kegyelme Magyarországra, a magyar nemzetre az 1896-iki esztendő örök emlékeztető ünnepé avatta, megengedvén érne államunk alakulásának ezredik évfordulóját, és annak méltó megünneplését.

Mi is az igazságszolgáltatás igénytelen munkásai és e hazának hű fiaai egész lelkünkkel és szívünkkel veszünk részt hazánk e dicsőséges ünnepében, beleillesztvén egyuttal annak díszes keretébe igazságszolgáltatási intézményünket és vele egyik kiprobált harcosát, törvényszékünk érdeműs elnökét. Mélyen tisztelt uraim! A bírói hatalom gyakorlásáról szóló 1869. évi IV. t. cz., — mely az igazságszolgáltatást a közigazgatástól elkülöníti, a bíróságoknak állami szervezését kimondja, nagyjelentőségű forduló pontot, korszakot alkotó eseményt képez igazságszolgáltatásunk életében. E törvény megalkotása törvényhozásunk mély bölcsességéről tanuskodik. A lefolyt utolsó 25 év története, igazságszolgáltatásunk mai színvonala igazolják, hogy a két igazgatási ág szétválasztása, hatásköri vonalainak helyes és szigorú megállapítása, azok céltudatosabb s így eredményesebb működését biztosítja.

De könnyebb volt a törvény megalkotása, mint annak végrehajtása. Nehéz volt általában, de nehéz különösen a különböző nyelvű, vallású és vérmérsékletű népek által lakott vidéken megtalálni az alkalmas vezetőférfiakat, pedig ezeknek helyes megválasztása képezte főképp az intézmény életre valósgának biztosítékát. A szervezés körül fölmerült nehézségeknek tulajdonítható egyedül, hogy az 1869. évi június hó 14-én szentesített törvény csak harmadfél év múlva, vagyis 1871. év december végén hajtattott végre s hogy az o. f. kir. bíróságok csak 1872. évi január hó 1-én kezdhették meg működésüket.

Az igazságügyi kormány előterjesztésére 1871. évi szeptember hó 18-án nevezte ki felsége urunk és királyunk a kir. törvényszékek elnökeit. A szervezés feletle nehéz feladatra várt a férfiakra, mi könnyű megértenünk, ha figyelembe vesszük az éles küzdelmet, mely a hivatkozott törvény meg-

alkotását és életbeléptetését megelőzte. Elnökeink azonban e komoly és fáradságos feladatnak férfiasan feleltek meg és fényesen igazolták Ő felségének királyi bizalmát. A közönség mind nagyobb bizalommal kereste fel bíróságainkat és mind nagyobb tisztelettel hajlott meg ítéletei és határozatai előtt, úgy hogy a bírói szervezetről szóló törvény leghevesebb ellenzői is csakhamar kénytelenek voltak a törvény üdvös hatását, a kir. bíróság életrevalóságát elismerni. Ennek tulajdonítható, hogy a szervezési nagy munka befejezése után soha nem emelkedett komoly, számbavehető hang a bíróságok visszazervezése iránt.

Bíróságaink tehát a mai kedvöz igazságszolgáltatási állapotot a közönség józan gondolkozása, az igen tisztelt ügyvédi kar jóakarati hazafias támogatása, a bírák és bírósági hivatalnokok lelkiismeretes és szorgalmas munkálkodása mellett főképp a törvényesnek élén álló elnökök szakképzett, szakavatott és ügybuzgó vezetése mellett érthették el.

De épen a túlterhelés szomorú, de természetes következménye lett, hogy a hazai igazságszolgáltatás újraalkotása körül hervadtlan érdemeket szerzett ezen vezérek sorai megdöbbentően ritkultak meg. A szervezés alkalmával kinevezett 102 törvényszéki elnök közül ma már csak néhány van helyén, kik ma is szíves kitartással, odaadással teljesítik magasztos feladatukat, míg legnagyobb részét a halál ragadta el a küzdelem teréről és csak kevesen vannak, kik a jól kiérdemelt nyugalom gyümölcsét élvezik. A régi vezérek egyikét ünnepeljük mi ma mélyen tisztelt elnökünknek személyében. 1871. évi szeptember hó 18-án emelte őt felséges urunk és királyunk legmagasabb bizalma e díszes helyre, hol ma is bölcsességével, ügybuzgalmával, atyai jószágával, önfeledőzón kormányozza igazságszolgáltatásunk hajóját, átérezve teljesen Kossúth Lajos megdicsőült nagy hazánkfia szavainak igazságát, mely szerint:

„A haza szent szerelme ép azért kútforrása az önfeledőzónak, mert nem számít elismerésre, midőn kötelességet teljesít.” Nem ismeri az ábrándokat, nincsenek hiú álmái, melyek fejét és szívét megzavarnak, tudván áldott emlékü

báró Eötvös Józseffel, hogy „A természet nem azért adja álmainkat, hogy a reájuk következő napot léteítésükre szenteljük, hanem azért, hogy szelid karjaikban megpihenve, a nehéz napi munkára képesekké váljunk.” Felfogja ő Mátyás az igazságosnak jelmondatát, hogy „A király szelleme diosóiti vagy elhomályosítja országát,” — mert hivatali működése körében oly szellemet követ és honosított meg, mely az igazságszolgáltatás komoly és magasztos hivatalának jellegét benn és künn megadja. De az emberiség, a szeretet az a varázserő, mely őt gondolkodásában, eselkedeteiben vezérli; a gyűlölet eszt szívet be nem árnýékolja s méltán elmondhatja, mit Sokokles Antigonéjában mond, hogy „Nem gyűlöltre, hanem szeretetre születte.” Türelemesen hallgatja meg az ügyes-bajosokat s arczán visszatükrözik lelkének gyönyöre, midőn a panaszkodó tőle megnyugvással távozik, tudván, azt hogy „De spinis ipsis pulchras patientia carpit laeta rosas, plectens coelica serta sibi” (A türelem töviskei közt szedi szép rózsáit s azokból fon magának vigan koronát.

Boldogan jó közénk s tőlünk boldogan távozik, mert lelkiismerete tisztaságát nem homályosítja el semmi terhelő gondolat. Elmondhatjuk róla a latin íróval „Lil actum reputans, aliquid superesset agendum. Boldog, ki életben annyi jót tehet, hogy vele ki nem hal emlékezete.

De ha felhő borul is olykor lelkére nem ver az ott tanyát, s igaznak bizonyul a latin közmondás, mely szerint „Non gravis est adeo tam densis nubibus aether, quom solent pulsa nube redire dies.” (Nincs teli felhőkkel annyira soha a leg, hogy azok szétfutva, sűni ne lassuk a napot.

Ily nemes tulajdonokkal megáldott s azokat az igazságszolgáltatás, a közjó céljaira bölesen felhasználni képes férfiú 25 éves szolgálati évfordulója méltán kelt szíveinkben ünnepies érzelmeket s igazolt szerény igyekezetünk, midőn ezt a napot ünnepé avatjuk, midőn azt a hála, tisztelet és szeretet érzelmek szenteljük. De nemesak mi az igazságszolgáltatás munkasai ünnepelünk ma, de velünk ünnepelnek e városban s e városban kívül lövő állami és közigazgatási hivatalok és intézmények igen tisztelt hivatalnokai karai,

egyházi és világi férfiai, vitéz hadseregünk, honvédségünk és csendőrségünk is, evvel igazolván igazságszolgáltatásunk és az annak élén álló férfiú iránt táplált rokonszenvüket, becsülésüket.

Jelenlétük emeli a mai ünnep fényét, a hivataltársi kapesot. Jól esik mélyen tisztelt uraim ezt az örvendetes tényt ez ünnepélyes alkalommal tanúsítanom s ezért önöknek úgy magam, mint hivataltársaim nevében is forró köszönetet mondanom. Amint egyik vagyunk mélyen tisztelt uraim, drága hazánk szeretetében, egyek az annak nagyságára, boldogságára és diosóságára irányzó törekvésben és munkában, úgy meg vagyok győződve, hogy egy közös érzésben forrnak össze szíveink is ez ünnepélyes pillanatban s az az éghajtás hatja át szívünket s lelkünket, hogy Nagyságos Széchenyi József törvényszéki elnök urat Isten bő áldásával elárasztva, őt igazságszolgáltatásunk, jelenen kir, törvényszékünk és járásbíróiságaink böles vezetésére igen sokáig éltesse!

Nagyságos ElnökÚr!

„Memoria bona est ille paradysum deliciaarum, ex quo nemo nos unquam expellere potest.” A visszaemlékezés olyan gyönyörű, melyből bennünk soha ki nem űzhet semmiféle kényszer.) Ezt mondá I. Napoleon s mi ezt elfogadjuk s valljuk különösen ez alkalommal, midőn elnöki működésének negyedszázados emlékére ezt az arezképeinket tartalmazó könyvet Nagyságodnak ányújtjuk.

Fogadja ezt Nagyságod kegyesen mint tiszteletünk és szeretetünk szerény jelét!

Ha majd Nagyságod evék multával engedve az életkor nyugalomra hívó szótának, díszes állásából végleg a csendes magán életbe vonul vissza, és ha majd gondolatszárnnyain érdemekben gazdag multjának változatos eseményeizhez eljut, lapozza át e könyvet, derítse nemes lelkét az a bennünket boldogító tudat, hogy mi, kik szerencsések voltunk böles vezetésé alatt az igazságügyet szolgálni, legjobb lehetőségünk munkáltunk a magasztos cél elérésére és hogy nem igyekeztünk, hanem örönk és tehetségünk gyengege szabott korlátot annak, hogy a kitűzött célt legfőlebb talán megközelítettük, de azt el nem érthették. Isten tartsa, Isten áldja meg Nagyságodat:

FÁRGZA.

Másodvirágzás.

Elbeszélés levelekben.

(A „Z. és V.” eredeti tárczája.)

8. Irta: *Iffy. Kubiss Ágost.*

— Szegény ifju barátom, mennyit is kellett szenvednie! jegyezte meg Camilla.

— Bizony nagyon sokat, folytattam én tovább s különösen eleinte, mikor meg élenk emlékezetemben lángolt minden, hogy igazolván nem volt se napallom, se éjelem. De hogy' is lett volna, mikor álmaimban csak szüntelen őt öleltem, képzeletemben csak az ő alakját láttam, ábrándjaim közepette pedig csak mindig az ő ajkairól véltem lopni másmorító csókot s fülemben is folytonosan az ő hangja csengett és az első boldogító: „édesem”!... Ez a lelké tusa azonban nem tartott sokáig, mert időközben szívem a sok szenvedés alatt olyannyira megfásult, hogy gyűlölni kezdtem Marietret azt a Maryt, akit egykor olyan forrón, olyan igazán szerettem; gyűlölni, amint embert csak gyűlölni lehet, bárha egykor szentélyem volt, a mely előtt áhitattal leborultam volna. — Midőn pedig már a gyűlöletnek

szikrája is elhamvadt szívemben, akkor megfelelni igyekeztem őt, felelni, hogy úgy tekinthessek reá, mint idegenre, kit még eddig soh'sem láttam, kit még eddig távolról sem ismertem. S nagy lelkiharó volt ez, de mégis megtörtént! — Hogy pedig en ekkor a hanyatlóssá mily óriási megpróbáltatásan mentem keresztül azt szavakba foglalni talán nem is lehet! — Szívem szeretett és mégis gyűlölt; majd tudta, hogy újra fogja azt szeretni, akit gyűlöl s mindannellett idegennek akarta őt ismerni!... Időközben azonban a borús napokra végre csak mégis, — bár hosszú idő múlva, — elkövetkeztek a verőfényes pillanatok is. Nehez volt ugyan a kitengesztelés igaz, de azért csak megtörtént... Egy esztendő lefolyása alatt keblemben honolt mondhatatlan gyűlölet lassanlassan amoda fejlődött, hogy újra megszerettem Maryt. Az ekkor szívemben fakadt érzelem pedig most már nem volt többé az a régi, csak olykor-olykor pattogóbban fellobbanó tűz, de egy újabb, a reginél talán még sokkal perzselőbb szerelmem, melynek heve napról-napra égetőbbé lön. S ezzel vette kezdetet azután újra az én boldogságom is. De mily gonosz a sors! — Rövid két hétig sem örvendhettem ez újonnan

fakadt tavasznak, mert újabb csapás nehezedett ream, egy újabb csapás, sokkal merhetlenebb az előbbieknél, olyan súlyos, melynek terhét még maig is sýnylem... Közvetlenül akkor történt, mikor Marymat az anyaszentegyház megtörhetlen szentségével akartam magamhoz lancozni, — az én drága Mariskam, mint egy korai rózsabimbó, mely idő előtt fakad pusztul el, hogyha éri a fagyasztó hideg, semmisült meg varatlanul s dőlt a rideg sírba, honnan többé visszatérés nincsen...

Szavamat könyvek közt végeztem; Camillan is erőt vett a fájdalom.

— Ez volt tehát szeretet barátóm az én szerelmemnek története, fejeztem be beszédemet.

— Fogadja őszinte köszönetem kifejezését, nyújtotta nekem erre vigasztalólag Camilla kezét, hogy oly hűlen tarta elem ifjabb-kori boldog és boldogtalan pereit! A történet valóban meghatott, sőt mondhatom vele együtt érezek...

— Az erdőben már késő esteli szellők rikódték, világító bogárkák szálltak idecsöva s tüzes szemű baglyok hühögása rémítgetti,

A klasszikus tartalmu s szóközi lendüléssel elmondott beszédet a közönség sűrű éljénei szakitották meg s befejezését szünni nem akaró éljenek s ovatók kísértek. Egy-idejűleg átadták az ünnepeltnek azt a valóban gyönyörű díszalbmot, mely a bírói kar arczképeit tartalmazza.

Azutan Széchenyi József kir. törvényeszi elnök felett az üdvözölő szónoklatra.

Mélyen meghatva, könnyes szemmel kezdte szónoklatát, melybe mindinkább belemelegedve, stentori hanglajtsal s szónoki verve vel tolmácsolta érzelmeit azzal a megtisztelő ünnepel szemben, a mely 25 évi elnöki működésének egyik zárkóvétel képezi. Beszédét egész terjedelmében jövő számunkban hozzuk.

Szünni nem akaró éljenek hangzottak föl a remek szép beszéd elmondása után, melylyel az egyszerű, de lelkes hangulatu jubileumi ünnepely egy része befejezést nyert.

A tisztelgések.

A jubileumi ünnepély további folyamát képezte amaz impozáns tisztelgés, melylyel a közönség különböző osztálya szerencsekívánatait tolmácsolta a jubilaris elnöknek.

A tisztelgés főelőtte első sorban az összes hivatalos tényezőket, melyek közt első sorban a vármegye élén álló fő és alispán, majd a különböző hatóságok s testületek, a város polgármestere, a hadsereg s honvédség, a bírói és ügyészi kar, végül az ügyvédek s az ünnepelt személyes jobbarati sereglettek a jubilaris férfi köre, hogy üdvözléteikkel emeljék a jubileum fényét.

Ezen tisztelgések között ki kell emelnünk a jelenvolt ügyvédekét, kiknek élén Kozma László szónokolt, kifejezést adva az ügyvédek tisztelgetésnek s ragaszkodásának a jubilaris elnök személye iránt.

Széchenyi József hangulatosan felelt ez üdvözlötre, kiemelve, hogy az ügyvédekét mindenkor testvér-faktornak tekintü, es a jogszolgáltatás sikereinek elsőrangú tényezőjéül ismeri.

Hísz s remélli, hogy a mint a multban is testvéri viszony állott fenn az ügyvédi s bírói kar között akként *ama rövid napokig*, melyeken át ő meg a zombori kir. törvényszék élén áll, mindig szemtanuja lesz ama benső jó viszonyoknak, mely remélhetőleg sohasé fog meglazulni. A tisztelgések csaknem az egész délelőtöt igénybe vettek. A jubilaris es díszes kísérete innen a „Vadászkürt” szálló emeleti dísztermébe vonult, hol tisztelgeté banket volt.

A banket.

Déli 1 órakor vette kezdetét a jubileumi díszlakoma Szechenyi József tisztelgeté a „Vadászkürt” dísztermében, hol a fehér asztal körül láttuk a vármegye s város főispánját dr. Vojnits Istvánt, alispánunkat Karácson Gyulát, a kir. tábla küldöttségét, Szabadka s Újvidék bírói karának képviselőit, a vármegye s város intelligentiájának színejavát, ugy, hogy keves ily igazán spontánjellegű banketet volt alkalmunk városunk falai között méltatni,

A fényes menu, melyet Mikósi vendégfő nagy buzgalommal s jó magyaros konyhájából szolgáltatót, teljes mérvben kielégíté az ünnepelő közönséget s a mindinkább emelkedő jökevű szöbbsébb tosztokban nyilvánult.

Első emelkedett föl helyéből a jubilaris, hogy ősi magyar szokás szerint a királyt s családját éltesse. Azután Szondy Mátyas kir. törvényszéki bíró mondott pohárköszöntőt.

Azutan dr. Kardos Kálmán a kir. ügyészség vezetője emelt poharat a jubilarisra.

Most Széchenyi József állott föl, hogy gyönyörű tosztjában megköszönje a szerinte meg nem érdemelt ovatókat. Szólt még Karácson Gyula alispán, Dömötör Pál kir. táblabírói ranggal fölruházott kir. járásbíró, dr. Molnár Gyula lapunk szerkesztője, Piu-kovits Ödön kir. táblabíró, dr. Bandl Ödön nagyváradi ügyvéd s végül meg Dömötör Pál.

A lakoma a késő délutáni órákig elhúzódott. Este — mint haljuk — az elnök lakásán volt nagyszabású vacsora, melyre számosan voltak városunk intelligens köreiből meghíva.

A magyar államtisztviselők a millenniumban.

Magyarország ezredéves létét, kulturáját es gazdaságának fényes képet mutatja be látványos kiállításában. A hatóságok, a magányos intézetek alkalmazottait fizetését felemelték, hogy az illetők előtt emlékeztetés tegyék ezen millennáris esztendő, csak a jubilaris állam nem tett semmit sem hivatalo-

kai részére, hogy őket arra emlékeztesse, hogy ezen millennáris államot ők szolgálják, tudományuk es tetteirejük egészét annak szentelik.

Ha a benyújtott költségvetést végig tekintjük, legelőször is látjuk, hogy a tavali 1895 évi zarszámadás 32 millió felesleggel záródik, mely az anyagilag megizmosodott államélet jele, annál is inkább, mivel a mult év mindenféle gazdasági bajaival az kedvezőtlen volt. Ezen kívül magukra az államhivatalnokokra egy intézkedést láttuk, az 1893 évi IV t. cz. intézkedésének további végrehajtását, mely, mivel ezen t. cz. nem tartalmaz lenyeges javítást, az államhivatalnok anyagi helyzetén nem lendít, még azon esetben is, ha teljesen életbe lesz lépvetve. Meltán kérdezhető tehát bárki, ha nem is par excellence ellenzéki, hogy miután évről-évre oly nagy feleslegek mutattnak ki es tetszetőleg a világba kürtölletnek, hogy miért nem gondoskodik az állam ezen pénzösség mellett hivatalnokai jobb anyagi helyzetéről, es miért nem szünteti meg már azon szögyenletes, ki kell mondanom, sokszor bizony koldus pályázat, melyből nem egy a tudományos pályát sok fáradsággal es költséggel végzett ember, de egy napzámos sem élhet meg? Az a híres 600 frt lét minimum, mely évről-évre kísért a lapokban, mint az időnként felmerülő tengeri kígyó, még mindig píum desiderium, elérhetlen vagy marad ezután is, holott Ausztriában az már régen valóság, es most indult meg a mozgalom a 800 frt minimum elnyerése mellett.

Megfoghatatlan mulasztás, hogy a jubilaris állam saját közegei, illetve azon tényezők javára, kiknek kezében van az összes kulturális es gazdasági élet es kiknek bizony jóformán köszöni azt, a mivé a jelenben lett, éppen ezen millennáris évben semmit sem tesz, — hísz még a cselédet is megszokta jutalmazni gazdája, ünnepélyes es fontosabb mozzanatok alkalmával.

Mi az oka ennek a részvétlen közönytnek saját hivatalnokai iránt? Többször gondolkodtam már arról, hogy Ausztriában kerényezés es koldulás nélkül, spontán, önkendemenyezéssel a kormány reszeről elérí az állami hivatalnokai kar azt, mire korszerűleg szükségesé van, nálunk minden mozgalom daczára, az említtet 1893. évi IV t. czikket kivéve, mely nem gyökéres javítás, semmit. Minden alkalommal a pénzhiánnyal mentegődzőnek, pedig az állami pénztárakban ott

mikor tölem Camilla búcsúzóit s én nyugodni tertem . . .

Négy óra felé járhatott már azonban az idő, meg akkor sem jött álom szememre, mert képzeletem izgatottan működött.

Camilla részvéte es könyei megzavarták gondolataimat.

Ugy rémlett nekem, mintha barátóm már ismerte volna azt a történetet, melyet én még eddig sekinek sem mondtam el, csak naplómba szegeztem.

Majd úgy tetszett nekem, mintha ez a Camilla nem volna más, mint az én drága, olyannyira siratott Mariskám.

De hát vajjon lehet ez?!

Egy rejtély előtt állok, melynek kulcsát ugyan még eddig nem ismerem, de hiszem, hogy meg fogom találni!

El nem képzhetem, hogy elbeszélésem oly részvétet kelthetett volna barátóm szövében, ha közfötte es történetem között neminémü összefüggés ne volna! . . .

A kunyhómtól nem messzire fekvő „Hermina” kápolna harangjának pirkadatra szóló csengését is már hallottam es még mindig álmatlanul töltöttem az éjjelt.

Harmadszor is szólalt már meg a harang

s a „*Columna sacrae Fidei*, . . .” ajtatos templomi enek is megcsendült fülembé, mikor végre álomba merültem . . .

VI.

Bocsáss meg barátom, oly régen nem írtam, de annyi izgató, oly sok különös dolog jött közbe, hogy úgy sem lettem volna képes neked nyugodtabb lélekkel levelet írni.

Azután az előbbi levelemben leirt este után tehát csak egy hét múlva látogatott meg újra az én drága Camillám.

Ekkor pedig már teljesen el voltam határozva. Nem haboztam többer. — Megvallottam neki, hogy szeretem, de nem szóval.

Egy jázmin bokrétát tűztem mellére, melynek zöldje között egy kicsinyke level zárt magába irántai érzelmeimet.

Nem írtam neki sokat, csak annyit: *ha még szabad szöve, hát engedje meg, hogy annak oltárára, mint áldozatot, tegyem le igaz szerelmemet s ha tudja, ha még lehet neki, ossza meg velem azt a boldogságot, melynek üdve viszonszerelmében rejlik.*

Ugy látszik azonban, nem vette tölem jónéven, hogy oly rövid időn belül s merész elhatározással tartam föl előtte egészen leplezetlenül lelkemet.

Vagy lehet, hogy már talán kötve is van szöve, mert azt csak nem híhetem, hogy habozásomat idegenkedésnek vette volna s ez tartaná őt tölem már vagy két hete tavel.

Vagy talán nincs szövében irántami rokonszenv?

Ezt sem híhetem, mert ismeretsegünk első perctől fogva epen az ellenkezőről győződtem meg?

Vagy nincs benne arra nézve elég lelkierő, hogy viszonszerelmem előttem feltárja? . . .

Ah, barátom, most érzem csak valójában, mily boldogság is volt nekem jelenléte, most érzem csak igazán, hogy többe nem pusztá vonzalom, de forróbb érzés, *szerelmem* köt hozzá!

Mily keserűen is vádolom magamat, hogy habozásommal es hidegségemmel elidegenitetem magamtól azt a nőt, kinek lábaihoz kellett volna borulnom s úgy imádnom, mint az oltárképet! . . .

Mint vágyódom is a pillanat után, hogy vele ismét találkozhassam, hogy szóval is megvalljam neki, hogy szeretem, imádom!

Éjjel-nappal előttem lebeg szöved, mosolygó arca! S álmaimban is szüntelenül csak

a sok felesleg; és végtére is, ilyen tarthatlan állapotok mellett, fizetésemelésre, hogy az emberek legalább elni legyenek képesek, elkerülhetlen szükség van. Megfelelve fenti kérdéseimre vázlanom az, hogy Ausztriában a hivatali hierarchikus legfelső és mérvadó körében álló tisztviselők, keves kivétellel pique auf fele emberek és így ismervén annak minden lepesőzeteit, fel bírják fogni az alsóbb rendűk mindenféle érdekét, hivatalos és személyi viszonyait és így inkább meg van az érdeklődés az alsóbb tisztviselő sereg iránt, mint nálunk, hol a legmagasabb állások többnyire parlamenti emberek által töltenek be, kiknek alig van, a legtöbb esetben is érzékelt alárendeltjeik iránt, annál kevésbé, ha tőlük messze állanak. És így a miniszter is alig lesz környezete által a reform szükségéről informálva és marad minden a reginél. Pedig a hivatalnokai kar anyagi helyzetének javítás keil már egyszer komolyan, egyéb kulturális kérdéseinkkel, napirendre kütüzendő; az mint közvetlen államérek mellőzhetlen és alig elodázható.

Majosi.

H I R E K.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Sziklat Soma dr. szabadkai kir. közjegyző helyettesét Dettara közjegyzővé nevezte ki.

— **Kinevezés.** A m. kir. belügyminiszter Labik Laszlo okleveles tanítót az ó-verbácsi állami elemi népiskolához rendes tanítóvá nevezte ki.

— **Intestisztelet.** Az ág. ev. híveknek tudomására hozatik, hogy vasnap, f. hó 30-án delelőtti 10 órakor az e czéla kibédrelt helyiségben intestisztelet tartatik. Medvecky Zsigmond egyházfőfelügyelő, Korossy Emil ev. jutatóelkész.

— **Felrandulás a kiállításra.** A zombori felső keresk. tanuló ifjuszág f. hó 22-én Novákovits Izidor és Zsuljevits Ernő igazgató tanár kalauzálása mellett Budapestre utaznak, a kiállítás megtekintésére. Az előadás addig szünetel.

— **33 éves találkozó.** 1863. ban tették le együtt az érettségi vizsgálatot a pecsi gymnaziumban és 33 évvel, az együtt töltött diákélet után e hó 15-én találkoztak újból Budán, **Vérszi Karoly** zombori ügyvéd gellérthegyi nyaralójában. Ez volt az ötödik

találkozásuk, melyre azonban nem egy régi jó barátunk már csak az emléket hozták magukkal otthonukból. A szeptember 15-én összejött árság a következőkből állott: **Jeszszky Ferenc** országgyűlési képviselő, **Vérszi Karoly** ügyvéd Zomborból, **Bíró Imre** abaligetli plébános, **Bors Emil** dr. pécsi jogtanár, **Kuzmits József** mihályi csi esperes-plébános, **Szauer Ferenc** tiszoroffi dohányhivatali főnök, **Vörös Kálmán** bekésmegyei számvéző, **Jóó János** vörösberényi plébános és **Kustár Lajos** csanádi plébános. Harom napig maradtak együtt, megnézték a fővárost, a kiállítást, s végül vidám lakomával fejezték be az összejövetelt, melyen megfogadták, hogy ezután minden évben más-más házánál fognak találkozni.

— **A regale bérlőség felmondása.**

A zombori fogyasztási adók bérlői Sigmund és Kahán fölmondták a bérletet. Azzal indokolták ezen elhatározásukat, hogy eddig is tetemes veszteségre dolgoztak. Ilykep tehát január 1-vel új bérlőnk lesz; de új bérlője lesz a városi fogyasztási adópótléknak és közevet vámnak is. E változás csak előnyünkre válhat.

— **Közgyűlés.** Vettük a következő sorokat: A ns.-militicsi fűdő részvénytársaság f. hó 27-en d. u. 2 órakor közgyűlést tart. Tárty: zárszámadás betérjesztése és a jövő évi teendők meghatározása, mire a részvényesek ezennel meghívatnak, azon hozzáadással, hogy részvényeiket a gyűlésre hozzák magukkal. A gyűlés kedvező idő esetén a fűdőnél, ellenesetben a ns.-militicsi iskola helyiségében fog megtartani.

— **A világ legerősebb embere.** Hangzatos czím. Ha megbizonyosodhatnánk róla — el is himnénk. De így csak rá kell fogtunk valakire. De nem is beszélhetünk kicsinylőleg arról az emberről, a ki ezt a czímet viseli. Rámondhatjuk — és nem tudjuk nem e jogosan, — Mihajlovitsra, hogy ő bizony a világ legizmosabb emberei közt foglal helyet. Hatalmas felsőteste nem is mindennapi látványt nyújt. Erős karjai fölérnek másnak a lábával, hatalmas melle úgy domborul, mint egy gózkazán. És az a test, a mely 700 kiló alatt sem görnyed meg, olyan, mintha vasból verték volna. Minden porczikája izom. Mihajlovits pentek este produkálta magát a városi színpületben szufolt ház előtt. A közönség, a mely a javát a szerbség képezte, zajosan

nyilvánította tetszését a látottak fölött. 23 éves szerb születésű és óriási erő felett rendelkező bécsi orvostanhallgató zavarba ejtette a vénéket is, erejével. Bámoltas könnyedséggel emelte a nehéz súlyokat és tartotta azokat több masodpercig. A fiatal Herkules sok mutatványra, majdnem lehetetlennek látzott; de a nehézséget legyőzte a rendkívüli erő. A közönség el volt ragadtatva és a fiatal erőművészt percekig tartó „zsvioival“ ünnevelte ki.

— **Hangverseny.** Miklósi Vilmos vendéglős kert helyiségében vasnap, e hó 20-án délután 4 órakor a bezdáni tüzöltő zenekar közreműködésével hangversenyt, este pedig táncvigalmat rendez. Kellemeilen idő esetében a teremben tartatik meg.

— **Fészkelődő izgatók.** Ezelőtt néhány hónappal egy Bpesről lejtött nemzetközi izgató gyűlést tartott Zentan s azóta fenekeslő fölforgatódott a helyzet. A munkások ezelőtt megtudták fermi egymás között békeségben, de a gyűlés óta napról napra nagyobb közöttük a huza-vonás. Ez akkor tartott gyűlésen munkás-egyletet alapítottak s annak élre Fenprik Ferenc zentai lakost tettek, a ki aztán nagyban hozzájárult a mai egyszegleten állapot létrehozásához. Ily viszonyok között felő, hogy a munkás-osztály arra a szomorú sorsra jut, a mibe a nemzetközies által megfertőztetett többi városok munkásai jutottak.

— **Ó-becsei szocialisták.** A bacs-toplyai szocialista gyűlés után, melyet csendőrök akadályoztak meg, most — mint levelezőnk írja — Ó-Becsen tettek kísérletet a szocialisták egy kerületi gyűléssel, amelynek megtartását azonban a szolgabíró nem engedte meg. A szocialisták nagyban készültek e gyűlésre s már napokkal ezelőtt izgató beszédekert tartottak a piacon s nagy reményeket fűztek az e hó 13-ára tervezett gyűléshez. Reményükben azonban csalódtak, mert szombaton este vagy 30 csendőr érkezett a községbe s a csendőrök latasa nagyon lelohasztotta a szocialisták gyűlésszó kedvet. A város lakossága nagy félelmelet állott ki, mert a szocialisták a gyűlés előtt nyíltan hangzóztatták, hogy az urakat legyilkolják s a gazdak is megemeletik majd ezt a napot. Szombat este a vidékről is sok szocialista elvtárs érkezett a községbe, ami a lakosság körében nagy ijedelmet keltett. Vasárnap egyik ó-becsei kompos utahosszat hirdette, hogy még aznap megforgassa keset az urakban s ezenkívül az a hír jart sajról-szajra, hogy a Vaskaputól 14 kilogramm dinamit loptak el a szocialisták. Vasarnap egyre csendőrforgatók cirkáltak a községben s megakadályoztak minden csoportosulást s ezt látva a vidékről érkezettek, este elhagyták a várost. A szocialisták között sok szerb is volt látható.

— **A kiállítási sorsjáték nyere-ménytárgyval.** A kereskedelemügyi miniszter már kinevezte a kiállítási tárgysorsjáték nyere-ménytárgyainak megvásárlására a vásárlóbizottságot, a mely már meg is kezdte a vásárlásokat. A bizottság összesen 19,848 nyere-ménytárgyat vásárol össze. Ezek között lesz egy 20,000 korona értékű, egy 10,000 korona értékű, egy 6000 korona értékű és tíz 2000—2000 korona értékű. Az eddig vásárolt tárgyak közül kiemeljük azt, a melyik a második főnyere-mény lesz, s a mely pompás brillant diademőll, brillans brosből és egy pár függőből áll. Vásárolt ezenkívül még a bizottság egy teljes uri szobaberendezést is, mely mahagoni fából bronz felszerelésekkel készült és a mely gyönyörűezüst talca, egy nagy fedeles pokál, egy gyémántbros három gyöngygyel és egy rubintal, két karperecz, 2 női és egy férfi óralcán, három brillans gyűrű, öt diszes ezüstserleg, különféle ezüst asztaldiszek, három diszszekreny 1000—1000 korona értékben, egy diszműlakatos toalet-

az ő szelleme kísér és alakját látom, látom pedig ott a másik angyal mellett, ki átölelve tartja, mintha csak testvérét ismerné fel benne! . . .

Barátom! Ilyen álmodozás között szunynyadtam el a multkor is ebédután, mikor csak egyszerre hirtelen egy borzasztó csattanás riasztott fel.

Kinéztek az ablakon s ime egék csodája: irtozatos vihar dühöngését látom odakünn, mi annál különösebb, — most ősszszel.

A villámok sűrűn érték egymást s a zuhogó eső úgy omiótt házam fedelére s ablakaira, mintha csak az összes csatornái nyíltak volna meg. A folytonosan ismétlődő, csaknem szünetnélküli dörgés pedig majdnem süketített.

Recsegett, ropogott minden gerenda, mintha csak a végitelet lett volna bekövetkezendőben.

És én már el is voltam készülve, hogy összeomlik házam s befejezi sorsuldözött életemet.

Ezzel a gondolattal pedig olyan valami keserű, végtelenül keserű, hangulat is szállotta meg lelkeket!

Úgy tetszett nekem, mintha ez a viharos idő az én életemet jelképezte volna.

Majd eszembe jutottak azok az édes órák mind, melyeket az első szerelem lángoló érzelmei között töltöttem . . .

Előbim rájzolódt az a kép, mikor én és Mariette épen egy ilyen zivataros napon egymáshoz simulva csevegtünk üdvörl és suttogtunk boldogságról . . .

Feltartult lelkeim előtt újra az a sötét, fekete ravatal, a rajta nyugvó letört liliummal . . .

Majd azt az angyalt láttam, ki árthatlan arcával, búbjós vonásaival, szelid tekintetével és mosolygó arcával mintegy őrangyalként szállott le hozzám kétségbeesésem és lemondásom közepette, hogy új életre ébressze holmi vágóy lelkeket . . .

És őt is elvesztettem! Elvesztettem, hogy ne lássam többé, hogy letűnjék egemről még azaz egyetlen csillag is, mely még talán tovább kalauzolhatott volna életem pályáján.

Ah, barátom, keserű gondolatok voltak ezek, keserűek, hogy csaknem egész hatalmával ébredt fel bennem az önvád, az emészto fájdalom, az életunság s ujult meg lelkeimben a kitörő gyűlölet és a csunya undor e földi pálya iránt.

(Folyt. köv.)

tükör 2000 korona értékben, porcellán disztányérok, függő lámpák 400 korona értékben, tizenket személyre való asztalkészlet stb. A vásárolt tárgyak egész részletes jegyzékét az érték megnevezésével és az eladó névével együtt legközelebb közze fogjuk tenni. A vásárló bizottság természetesen napról-napra folytatja vásárlásait és minden csoportra kiterjeszti figyelmét, a hol csak a ezélnak megfelelő vásárolható tárgy van. Megjegyezzük meg, hogy sorsjegyek, darabonként 20 krajczárjával, kaphatók a kiállítás igazgató-ságánál, az összes dohánytözsdekben, továbbá a főelárusító helyen: Karoly-kört 24. szám, a honnan a pénz előleges beküldése mellett bérmentve küldik meg a megrendelőnek a sorsjegyeket.

— **A cséplőgép áldozata.** A csürogi rétben dolgozott Kovács János b. földvári gazda cséplő-gépje, a melynél történt szerdán a baleset. A gépnél alkalmazva volt Galambos Albert mostona leánya, Teréz véletlenségből a dobba esett, a mely egyik lábát összezúzta. A szerencsétlenek összezúzott lábát amputálták.

— **Öngyilkos szerelmes.** Ujvidéken — Vesits József és Mita, két testvér, beleszeretett egy szép leányba. Mindketten megkérték a leány kezét s Mita bár jövedelmező asztalos műhelye volt, kosarat kapott. Megvárta azután a szerelmes Mita, amíg bátyja megesküdött a leánnyal, az esküvő után azonban buskomor lett. Nem is bírta többé senki sem jövedelmező asztalos műhelye volt, kosarat kapott. Megvárta azután a szerelmes Mita, amíg bátyja megesküdött a leánnyal, az esküvő után azonban buskomor lett. Nem is bírta többé senki sem jövedelmező asztalos műhelye volt, kosarat kapott. Megvárta azután a szerelmes Mita, amíg bátyja megesküdött a leánnyal, az esküvő után azonban buskomor lett. Nem is bírta többé senki sem jövedelmező asztalos műhelye volt, kosarat kapott.

— **Csak tréfából!** Szabo István és Milacski Pál öbesei suhanczok mint bojtárok vannak alkalmazva a csordánál. Szerdán tréfálkozva dobáltak egymást bojtáikkal, mikor Milacski úgy fejbe találta bunkos bojtával útni Szabot, hogy az menten összerogyott. Előbb tréfára vette Milacski az esetet, de mikor látta, hogy nem mozdul, odament s ébresztgette, majd pedig behúta a kukoriczabába és ott vízzel locsolta. Egyre konyörgött neki, hogy ne mondja meg ki ütötte fejbe, mire Szabo fejbőlintással adta tudtára, hogy nem szól senkinek. A 14 éves suhanc nem is szólt senkinek, csak harmadnap tudták meg a szülők, hogy miért nem jó haza a fiuk. A halálra vált fiút erre hazahozták és most otthon ápolják. Milacskit pedig letartoztatták és átadták a bíróságnak, a hol sirankozva ismerte be, hogy fejbe ütötte kenyeres pajtását — de csak tréfából.

— **A hölgyközönségnek** ajánljuk Spitzer S. ismert legyező- és ernyő-gyári raktárát (Budapest, Bécsi utca 2.), hol legdúsabb a választék és az árak a legjutányosabbak.

— **Verszegénységi állapotok** megszűntetése körül sok minden gyógyszer alkalmaznak s az egyedül jónak bizonyult gyógyszer a vastartalmu ital. Ilyen a víz és bor. Miután az utóbbit már költséges és hamisított voltanál fogva is nem mindenki használhatja, a gyógyvízhez kell folyamodni. A vastartalmu vizek között pedig a legelőkelőbb helyet a Luhl Erzsébet gyógyvíz foglalja le magának, melyről Wiederhofer dr. cs. és kir. udvari tanácsos úgy nyilatkozott, hogy az elhajasodással egybekötött verszegénységnek a Luhl Erzsébet víz vastartalmánál fogva kitűnő hatást mutatott. Ez a kitűnő víz *Zomborban Strilich Zsigmond és Mayer és Thum uraknál kapható.*

Fővárosi levél.

Mikor négy hetes vakációim után visszatértem a fővárosba, hát bizony hamarjában nem tudtam tájékozni magamat s csak alapos magyarázatok után ismertem meg Budapestünket.

Zür-zavar mindenütt. A kaszinóknak zsongnak-bongnak a tagok, a könyvtárokban a por eltemeti a szorgalmas olvasókat, a kávéházban az ismeretes alakok fődik el az ablakokat, az utca sarkon megismerem abban a virágos kis lanyban azt az úri hölgyet, a kit, mielőtt elutaztam volna, a Stefánia úton láttam kocsikázni gróf Danivaleval, hogy azelőtt is ezen az utca-sarkon árulta az akkor még virulóbb rózsáit.

A szerkesztőségek telefonjain nem szűnik meg a csilingelés és az örökös „halló”?

A kérdések özönével zúdulnak az emberre, s a legspekulánsabb, reális dolgoktól a legidealisabbakig hozzák a leveleket a leveghordók.

— Hogyan jegyezték a déli tözsdén a búzát? meg hogy — hány forintot adnak zálogban 20 deka ezüstért? — azután — vajjon meggondolta-e Bánffy édes magyar hazánk ezeréves vergődését! és óhajt-e ezen mielőbb segíteni?

Tessék ezekre mind megfelelni.

Valóságos bábeli zavar.

Első nap összeveszttem a szerkesztőmmel, második nap megszőktem, harmadik nap meg már nem is mentem be.

Negyedik nap megkaptam az ukázt! A szerkesztőm megbízott a képviselőházi tudósítással, szigorúan meghagyva, hogy ne mulasszam el a legcsekélyebb mozzanatok feljegyzését se — különben nagyon sajnálná, de . . .

Parlamentí tudósítónak lenni annyira, mint fűtőnek a pokolban.

Az első nap csak jól elmúlt, meggyőzte az ember atvással, de a második nap már valóságos kinszenvedés volt.

Hallani a jó ízű horkolást és nem vehetni részt benne.

Mindjárt meg is irtam a tudósítást unalmamban.

Jelenlevők:

Az elnök, előadó, Hermann Ottó, meg a teremőr.

Elnök az ülést ünnepélyes csendben 10 órakor megnyitja. Napirenden van a „Bűnvádi eljárás” törvényjavaslat részletes tárgyalása.

Chorin. T. haz. Az ügyész minden, az ügyes ész, az bliktri.

Elnök: Azt hiszem a t. ház az első § t. elfogadja. A ház a §-t egyhangulag, ellenvetés nélkül elfogadja. Az ajtón Bánffy dugja be a fejét:

Hermann Ottó:

Gyere be rózsám gyere be,

Csak magam vagyok ide be,

Két ezígyan legény hegedül

Én magam járom egyedül.

Bánffy: bejön, ásit.

Lehullott a rezgő nyárfa ezüst színű levele, Hogy lehullatott általa, elsodorta a hideg ősz zord szele.

Hangja elcsuklik és mély meghatottságának horkolásban ad kifejezést.

Elnök kimondja a határozatot, hogy a ház hozzájárul az 50 §-hoz, az összes módosításokkal.

Többen jönnek, köztük Fejervári.

Viharos hallgatás.

Mindnyájan keresztbe helyezik az asztalon kezeiket, s ráhajtják fejüket.

Meszlényi Lulu, a 100-dik §. elfogadásával jó.

Ki vagyok, mi vagyok?

Én Lulu vagyok!

Hogy miért jövek!

Azt csak én tudom,

Ha mind alszik, hát én is alhatom.

Az elnök az alvást 10 perczre felfüggeszti.

Zajos ásitózás és szemtűrülgetés.

Egyik kérdi a másiktól:

— Hányadik §-nál vagyunk?

A mire az elnök udvariasan megadja a választ a 300-adiknál.

Általános megelégedés.

Szünet után folytatják az alvást.

A karzat roskadozik az ürességtől.

Az emelkedett hangulat nőtön nő. A fejek mélyebben alábuknak.

Az üvegtetőn a ponyvát össze húzzák, hogy ne tüzzön be a nap. Hűvösség.

Egy hang tulajdonosa megdörzsöli a szemét. Mergesen:

— Én se vagyok szemet.

Mind fölriadnak. Zajos abczugolás. Egy hang balról:

— Ez már csak mégis disznóság, hogy nem hagyják az embert aludni. Egy másik hang:

— Utóvégre se kutya az ember. (Jobbról ellentmondás. Rendre! Rendre!)

Elnök csönget, hivatkozva a magyar parlament méltóságos tanácskozásaira, megfoghatatlannak tartja azt az incidenset. A tanácskozást folytatják.

Többen aludni készülnek, többen közbekiáltanak: holnap, ma!

Az elnök engedve az általános óhajnak, a fölötti örömenek adva kifejezést, hogy az 1000-dik paragrafust is letárgyalta a ház, a további alvást holnapra halasztja.

Zajos ásitás.

Meszlényi Lulu:

Álmos vagyok rózsám, mint a bab, Nem aludtam csak három éjjel meg egy nap Haza mennék, jaj de nem tudok T. ház, hát én már csak itt alhatok.

Meccsi.

GSARNOK.

A bácsi Pálosok.

Itta: Papp Dániel.

Miódon komlósi és madarasi Czigités Zenó ur othagya a császári udvar fényes légkört és ismét belépett a harmadik telecskai járás kötelekébe: akkor már öreg volt a nagyságos ur nagyon és ajátos is volt nagyon. A doig különben is még 1810-ben történt s így ha visszapillantunk erre a reneteg időre és ha hozzá vesszük meg azt, hogy egy bácskai földesur már szerföltött öreg lehet, ha folytonosan csak a Szentek Hegedűjét olvassa, akkor a nevezett nagyságos urat bívást száraz esztendőre becsülhetjük. Sírfehérta egyébiránt nem szól arról. A bácskomlósi plébaniatemplom kriptájában, a hol roszdás vasakon át néha napfény és levélillat is talál a régi penészhez, Zenó urnak megfordított címere alá elfelejtette az életkort is odavésni a felirat-készítő kántor. Csak így szól a nideg kő.

Testörző katonája valék egykor a királynak, Kardot rántottam ifjú lusztrumokon. S hogyha a palost nem bírom én már, hát billi- [kommal]

Intem hódotalom: éljen a király király.

Az Eugen-ünnepélyen Zentán fölolvastott.

A kántornak ezen verse gyönyörű, de nem tudni belőle, hogy a nagyságos ur mikor szorongatta a megénekelt billikomot. Még akkorában-e avagy talán a tulvilágos? Mindezt nem tudni, és az öreg nagyságos ur mégis olyan nyugodtan alszik, mint-ha egészen jó volna a vers.

A testőrséget 1810-ben reorganizálták és Czizits Zénó ekkor nyugalmába vonult, azaz felült egy kényelmes bérlet hájóra. Azt szépen berendezték neki, és ő ott setálgatott skarlátpiros, ezüstszínőros atillájában a földelzeten, vagy négy napig. Akkorára le-értek Bajára: ott a nagyságos ur lecsavarta a nyakáról a második selyemkendőt, mert már nem kellett védekezni a hideg dunai szél ellen. Azzal felült az ötös fogatára és Bács-Komlóra indult. A sárga repzetablak között egy-egy keskenyzöld csik húzódot végig, balról valami tavaszi takarmány, jobbról meg a végtelenségig hullámozott a félig kalaszos buza, amelyet a szemhatár peremén sudár jegenyefák, mint megannyi szikár vén csősz őrizet. A komlósi uradalom haterer holdja igazán szép volt. A nagyságos őbester ur, a hitbizomány utolsó gazdája, a vén bunyevacz végigdől a hintóban és azt gondolta magában:

— Mindez pedig, mindez a gyönyörűség a Pálos lovagoké lesz.

Bács-Komlós előtt, még amidőn csak a barák zölde mögül bukkant ki a kastély buta kis manzardja, fölkeresztet a bakra valamelyik ispán, hogy majd a füle mögül, álva referál a nagyságos őbester urnak. Az öreg ur maga mellé ültette:

— Új ide mellem! Siket vagyok, amióta a Thugut unokahúgával akartak összehazasítani Bácsben. Annak pedig már harmincöt esztendeje és harmincöt esztendő alatt minden becületet siket emberből bajnok lesz a siketségben. Addig csak olyan juniorfele marad.

Az ispán a gazdája mellé ült, a kis ülésre tette a Szent Hegedűjét, amit az öreg ur utközben olvasgatott és elkezdett neki referálni:

— Huszonkét esztendeje nem méltóztatott mar itt lenni. Jaj, nagyságos uram, a szomszédban zálogba került a Kapetanovicsek urasága. Pedig nem is régi donáció, csak mária Terezia ő szent felségétől való. Az öreg tekintetes ur tavaly meghalt Győr alatt, az inszurrekcióban. Aztán a testvérbátyját pörre utasították a pacseri komposzszozorok, (kuruc fajta, pöröl, amig meleg), a bekésséget kapta a zálogot. Az unokaöccse, szegény, most az aispán juratusa. Aból él.

— Jó lesz Pálos lovagnak . . . dörögte az öreg Czizits.

— Más újság nem igen van mifelénk. A kamara harminchéf falujában urak az irnokok meg a kasznárok. A városban urak a kúrázozos tiszték meg a purgerek; már ez utóbbiak oly pöffeszkedők, hogy megyegyűléskor bort se akarnak mérni a militicsi armalistáknak. Ugy kell érte beverni az ablakukat. A komposzszozorok meg a leveles nemesek el is szegényednek; minden donáció német grófnak jut; a kamarának meg persze sohse szakad magva, se a koronadisztriktusnak. Így hát szerezni se igen lehet, sőt már hajdukat nevel a fiaiból egyik-másik kurta nemes, mert Baján a huncut franciskánusok meg az uri gyerekeket is szekundába rakják. Nincs itt semmi se, nagyságos őbester ur, rossz világban nőnek fel a nem ifjúrak. Nekem is volna kettő.

— Pálos lovag lesz belőlük . . . morogta az öreg Czizits és ajtatos és egy kevesé bigott és nagyon gögös lelkében a Pálos barátokra gondolt, e derék vörös papokra, akiknek egész szerzetük csupa vidám enekló kanonokból állott. Az öreg Czizits ifjúkorában gyakorta találkozott velük a pozsonyi diétán, meg Bácsben a Glücks-Haffnerrel, meg a Peters-Freyhoffban, ahol nem ellen-örzött az erkölcsi bizottság. És most sorra visszaállították mind a szerzeteket, csak a

derék magyar barátok nincsenek sehol se. A paulinus-barátok klastromai romba dőlnek, zöld repkény futja be a refektóriumok festményeit, nincsen magyar szerzetrend és ez fáj egy jó katolikusnak. A nemes urnak még más is fáj; az, hogy a verei szegényednek és hogy a magyar nem oly okos, mint a német. A német fejedelmek és magtalan nemes urak gazdaggá tettek a fekete meg vöröskeresztes lovagokat, akiknek spanyol-németalföldi szabású köntösük ott villogott mindig a Maria Terezia udvári báljain, meg Czizits Zénó ifjúkorában is, midőn Iho Majestát, ő római császári felsége az ifju magyar testőrnök azt mondta:

— Ah, aus dem Comitate Bács? ! Muss sehr amüsant sein die village Kikilinni!

A német lovagok, a máltaiak huzzák bőséges komendáikat és magyar nemes ur igazán nem számíthat ilyen jövedelmekre. A bácskai gárdista pláne, ha merészkedett arra gondolni, hogy johannitanak fölvegyek, még azt a választ kapta:

— Mit akartok ti édes barátaim, akik III. Károlynál tovább nem tudjátok vinni a nemességét? !

Az öreg ezredes ezekről a doigokról gondolkodott, míg a zökkenős uton beért a parkba, ahol a szürke rokokóképelt előtt hasztalan takargatótt, elszárgult elfagyott ciprusok állottak csendes őrséget. E hideg világba ültetett fákat jól megnezte huszonkét esztendő után, megnezte a sokakat is, akik kalaplevéve, mint megannyi nagy fehér hernyó, odakapaszkodtak a sövényhez, hogy lássák az ő nagyságos urukat. Megnezte a romantikus lugasutait is és komlósi és madarasi Czizits Zénó jól tette, hogy megnezte mind e sok látóvalót, mert másnap ugyan nem látott többé semmit. Az éjjel megért ő őseihez, talán mert nagyon összerázta az ut, talán mert nagyon öreg volt már. Ugy találtak halva, kilent bajusa csillogott meg a maga erőltetett feketeségében, de arccsontjain már fakó bőr volt kifeszítve és kezét kifagyaszította a halál. Megtalálta aznap reggel a végrendeletet is a szolgabíró egy sárga szattyanbőr tarcabán, amelynek az első lapjára ezüst grófi korona volt bevésve, alatta meg egy női név: „Adèle.” A vármegye monográfusai bizony meg ma sincsenek tisztában e név gazdájával, ellenben igen világosan áll az utókor előtt a Czizits Zénó ur végrendelete, amelyből is közlöm a következő lényeges részleteket:

— „Őszves vagyonomat pedig testalom egy Fundációnak, a melyly is Ausztriai Császári Apostoll Szent királyi Fölsegenek Leg kegyelmesebb placetumjával a Szent Római Püspök ur akaratyával a Szent Pal Anya Szent Egyházi lovagjai (Equites Regulares Sancti Pauli de Bacs) nevezte alatt felállítandó Communitásnak holt kéz gyarant lézen adandó. Ezen Lovagi Ordó ugy fogva statuáltatni, amint is az ezen Testamentumomhoz tsatolt környülményes Instruicim-ba meg iratott.

— Végezetül Nagyságos és Tekintetes Gróf Széchenyi Ferenc ur minorennis fiának, Istványnak legalom öszves kész pénzemet, az az 60,000 váltó forintokat, azért, hogy Magyar Tudós Társaságot valahogy ne fundáljon, mert abból ugyan tsak a kálomistáknak lézen hasznuk.”

A végrendeletkez csatolt instruicikban meg voltak írva a Szent Pál bácsi lovagrend-jének szabályzatai, ugy, amint azt Czizits Zénó ur elképzelte az ősök hitéért és nemes testvéreirei rajongó vén szivében, ahol reme- te szent Pál, meg a Bácska védőszentje, az apostol, egy személybe olvadt, hogy a jövendőben vígan támogassa szegény nemesek urí voltát. Katolikus, nemes apától és anyától született, első sorban szegénysorsu bácskai ifjak lesznek lovaggá üthetők, a nagymester, a király, vagy helytartója, a nádorispán által. A lovagok évi prebendája ezer váltóforintnál kevesebb nem lehet és a helyek eszerint 40—50 között fognak virálni. A statutumok egyebként a máltai lovagrend

szabályaiból voltak véve és a noviciusok épp ugy kötelesek lenni a nőtlenségi és aláztossági fodadalmat, mint azok. Az új egyházi lovagrend jelvénye egy fehérre zománcozott máltai kereszt lesz, előlapján Pál apostol képével; az egész fehérkék szalagon a nyakban viselendő. Ünnepi alkalommal a lovagok fehérkék magyar díszruhában, sisakkal és könnyű pánccélinggel jelennek meg.

Azonban hát hol vannak ezek a bácskai Pálos lovagok? Hol vannak a sisakos és hol vannak a pánccélingek?

A vármegyei levéltár északkeleti sarkában LIV. 7855. szám alatt, az 1810-ik évből van egy helyretartótanácsi leirat. Abban nyugosznak e sisakos pánccélingek az idők végezetéig eltemetve. A helyretartótanács ugyanis — mint az a föntebbi regiszterszám alatt olvasható — reszkriptumához csatolva közli a kancellária átiratát, amely Ferenc császárnak elhatározásáról szól. A kisgyulésen persze nagyon előlélmekdótanak a vármegye urai, midőn elolvasták a hosszú, sárgás árkusra irtkancellári átiratot, amelyben tudatja a Nagyméltóságú helyretartótanács nemes tekintetes nagyságos, tisztelt és tiszteendő uraival, hogy ő Felsőge a következő aggodalmas okokból nem járult a végrendeleti ndációhoz és nem adta a lovagi rend megalapításához legkegyelmesebben beleegyezését. Mivel:

Először is nehéz volna az instruicók szerint való származás követelése. Mert ha katolikus anya kívántatik, akkor ugyan mely nemes ur fog ezentul rácz leányt venni feleségül? Az bedig igen szép szokás a Bácskában, kár volna hat abbanhagyni.

Másodsor az ezer váltóforintos prebendákat osztogatunk a szegény nemeseknek, akkor ugyan kiből lézen esküdtbíró meg komiszárus? ! Talán a másodalispán fogdossa a betyárokat?

Harmadszor, a Bácskában még az se igazi barát, aki reverendában jár, milyenek lennének hát azok, akik sisakóan járnak?

Negyedszer és utólszor pedig a bőség ugyanis csak vígasságokra vezetné a szent Pál bácsi lovagjait. Ő felsége semmit se szólna, ha a rendet például a torontáli nemesek számára alapították volna. Mert azok jó emb rek és kizárólag csak hűsítő italokat isznak.

Igy maradt abba a bácsi Paulinus lovagok rendje és ez a história oly hiteles igazság, mint akár a zentai csata. A történetírás reputációja érdekében csak arra kérem a vármegye alispánját, hogy az idézett fasciculuskokban meg ne engedje a kutatást, mert abból esetleg nagy botrány keletkezhetik.

IRODALOM.

Erdélyi gazda. Immár huszonnyolcz éve áll fenn az erdélyi gazdasági egyeslet, a mely idő alatt elérte a gazdaságegyesületek között azon nivóját, a melylyel csak nagyon kevés egyesület dicsekedhetik. A erdélyi gazd. egyesület nivójának fényes bizonysga az „Erdélyi gazda”, a mely huszonnyolcz éven át, erős karfája volt nem csak az erdélyi, de a magyar gazdasági egyesületeknek is. A legutolsó száma az Erdélyi gazdának f. évi szeptember hó 1-én jelent meg, Tokaji László egyleti titkár szerkesztése mellett. Tartalma (az Olvasóinkhoz, b.) Egyesületi irat (a) Gazdasági egyesületek szövetségi lelet Tokaji László d.) Hirdetések. — Előfizetési ára: egy évré 2 frt, egyleti tagok ingyen kapják.

Nyiltér.)*

Krondorfi savanyuviz.

Stefánia trónörökösné forrás.

kitűnő gyógyviz,
kedvelt asztali viz.

Zomborban: Strilich Zsigmond
kereskedőnél kapható.

*) E rovat alatt a közlöltekért nem vállal felelő
ségeit A szerk.

Valódi LODEN

ajánl
uraknak és hölgyeknek
a tiroli loden-ruház

Baur Rudolf

**Innsbruck,
Rudolphstrasse 4.**

Vizmentes kabátok,
valódi gyapjuszö-
vetek stb.

Árjegyzék ingyen és bér-
mentve.

Alapított 1863-ban.

Világhírűek

a saját készítményü, díjjal kitüntetett

Kéziharmonikká
Joh. N. Trimmel-től

Bécs

VII/3., Kalsestr. 74.

Nagy raktár mindennemű

Hangszerekben.

Harmonikák, fuvalák, okorinák,

citerák, gordonkák, stb. stb.

Schwájzi acél játék tárgyak, el-
pusztíthatatlan Zenélő albumok, poharak, stb. stb.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

KLYTHIA A BŐR ÁPOLÁSÁRA RIZSPOR.

Az arcbőr szépítése
és finomítása.

Legelegánsabb toilette-, bál- és szalon-puder fehér, rozsa-
szín vagy sarga.

Végyleg megvizsgálva és ajánlvá dr. Pohl J. J. cs. kir.
tanár által Bécsben.

Elismerő levelek a legjobb körökből minden dobozhoz
mellékelve.

TAUSSIG GOTTLIEB

cs. és kir. udvari toilette-, szappan és illatszergyár,
Bécs I. Wollzeile 3. sz.

Kapható: a legtöbb illatszert-, drogua- és gyógyszerárakban
valamint **Zomborban:** Engel Mór, Weidinger A. és S.
és Teltsch Gáspár keresk. czégeknel.

Egy doboz ára 1 frt
20 kr. elküldés utánvét
vagy az összeg előle-
ges beküldése után.

4-5% mellett

rendes és rendkívüli jel-
zálog-kölcsönöket kieszközöl,
valamint a legbonyolódottabb
conversiókat szintén 4-5%-kal
rendezi — gyorsan és discret
minden előleg nélkül

Herczeg Sándor

Budapest, Gyár-utca 19.

FELTŰNÉST

kelt, a mit a **Mogán Henrik** czég uri-, női- és gyermekruha divat -
rukban felmutatni képes.

Ezzel van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy itt **Zombor-
ban, Koszanits-féle házban** nevezet szakmában raktárt nyitottam. Bátorkodom azért
a n. é. közönség ezen Zomborban még ily dús választékban nem láttott **ÁRU - RAKTÁRT** szives
megtekintésére meghívni, mert saját érdekében van minden evőnek egy próba vásárlás által ezek
valódiságárcel meggyőződést szerezni; egyáltalában mindig azon leszek, hogy tisztelt vevőim becses
meglegetését megnyerjem.

Tisztelettel

Mogán Henrik

Zombor,

Ujvidék.

Kossuth-utca Koszanits-féle ház.

fő-utca

Árjegyzék:

50 %-kal olcsóbb, mint bárhol és legalább oly szép mint rendelt munka.

URAKNAK:

Gyermek öltönyök szövetből	
3—10 évig	2 frt — krtól 10frtig
Füü szövetöltönyök	4 „ — „ 15 „
Férfi „	6 „ 50 „
„ „ tiszta gyapjuból	10 „ — „ 30 „
Legf. Jaquet öltönyök	17 „ — „ 30 „
„ utcaizai, szalon és frakk- öltönyök	20 „ 50 „ 35 „
Legelegánsabb felöltők	8 „ — „ 22 „
Gyermek- és füü-felöltők	2 „ 25 „ 14 „
Priest. felöltők pervien és kam- garnból	16 „ — „ 22 „
Priest. felöltők liszterből	6 „ — „ 10 „
Uri nadrágok szövetből	1 „ 75 „ 10 „

NŐK RÉSZÉRE:

Női jaquet selyembéléssel	3 frt 50 krtól 26frtig.
Leány „ „	1 „ 50 „ „ 18 „
„ esőköpenyek	2 „ 50 „ „ 12 „
Női gallérok	2 „ — „ „ 20 „
Legelegánsabb női felöltők	7 „ 50 „ „ 30 „

Ezekon kívül, addig míg a készlet tart, mélyen
leszállított árak mellett, telj jaquettek, gallérok,
felöltők, gyermekköpenyek stb.

Báli, menyasszonyi öltözetek, Egyszerű öltözetek párisi ízléssel.

MUTATVÁNYSZÁM INGYEN.

PÁRISI DIVAT

Megjelenik hetenként egyszer.

Szines, élő modellek után készült fény-nyomatu képekkel,
szabásrajzok, kézimunkák, illusztrált regények stb.

Takarékosság izlés mellett.

Kimerítő magyarázat.

Legszebb és legolcsóbb magyar divatlap.

Előfizetési díj:

csak			PESTI HIRLAP-pal	
PÁRISI DIVAT			együtt:	
Egész évre	8.—		Egész évre	18.—
Fél évre	4.—		Fél évre	9.—
Negyed évre	2.—		Negyed évre	4.50

Kiadóhivatal: Budapest, váczi-körut 78. szám.

Karácsonyi ajándékul a „Pesti Hirlap” nagyképes Naptára:

PESTI HIRLAP

POLITIKAI NAPILAP.

Példányszám 50,000

Mutatványszámokat ingyen.

Munkatársak:

Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Dr. Kenedi Géza felelős szerkesztő, Borostyáni Nándor, Kozma Andor (Koboz) Morgenstern
Gusztáv, Murai Károly, Sas Ede, Kóbor Tamás stb.

Előfizetési díj:

csak			PÁRISI DIVAT-tal	
PESTI HIRLAP			együtt:	
Egy évre	14.—		Egy évre	18.—
Fél évre	7.—		Fél évre	9.—
Negyed évre	3.50		Negyed évre	4.50

Kiadóhivatal: Budapest, váci-körut 78. szám.